

1. KE MANG YO A KA ISANG KGETSI KGOTLA?

- Motho mongwe le mongwe ntle le komponi, khophoreshene kgotsa asoseishene.
- Motho yo a leng ka fa tlase ga dingwaga di le 21 a ka thusiwa ke motswadi kgotsa mothokomedi wa gagwe.

2. KLEIMI E KA DIRIWA KGATLHANONG LE MANG?

- Ntle fela le puso, kleimi e ka diriwa kगतलहानो le mang kapa mang, go tsenyeletsa le komponi, khoporeishene, masepala kgotsa sebopego sefe kgotsa sefe mo kgaolong e e ka fa tlase ga kgotla.

3. O KA KLEIMA BOKAE?

- Madi a a sa feteng R7000.
- Fa kleimi e feta R7000 ka boleng, o tla tshwanela go e fokotsa gore e kgone go tsena kgotla e.

4. DIKAO TSA MEFUTA YA MELATO E E KA KAE LWANG KGOTLA YE YA DI-KLEIMI TSE DINNYE?

- Dikgato tsa go duela madi a a adimilweng
- Dikgato tsa go busetsa dithoto tsa boleng bo bo leng ka tlase ga R7 000
- Dikgato kगतलहानो le yo a sa duelang rente, ge fela boleng ba sekoloto bo sa fete R7000
- Dikgato tsa melato e e leng mo ditlankaneng, sekao go dumela dikoloto, kgotsa di-bond, fa fela boleng ba sekoloto bo sa fete R7 000.
- Dikgato tsa melato ya ditumelelano tsa dikoloto moo sekoloto se sa feteng R7000

5. KE MELATO EFE E E SA LETLELE LWANG KE KGOTLA YE

- Di-kleimi tse di fetang R7000 ka boleng.
- Di-kleimi kगतलहानो le puso.
- Di-kleimi tse di mabapi le go fedisiwa kgotsa go fetisiwa ga ditshwanelo
- Di-kleimi tsa go senngwa leina, go bewa melato go go sa tshwanelang, go tsenngwa kgolegelong go go seng ka fa molaong, go tshwarwa go go seng ka fa molaong, tsa thobalano le tlolako ya ditshepiso tsa lenyalo
- Di-kleimi tsa go fedisiwa ga manyalo
- Di-kleimi tse mabapi le bonnete ba thato ya moswi
- Di-kleimi mabapi le boitekanelo ba thaloganyo ya motho
- Di-kleimi tsa gore motho a dire sengwe ntle le kgonagalo ya go duela tshenyegelo, ntle le ge go batliwang gore a thalose kgotsa a buse dithoto tsa boleng bo bo sa feteng R7 000.

6. A O GAPELEDIWA GO DIRA KLEIMI YA GAGO KGOTLA YA DI-KLEIMI TSE DINNYE?

- Nyaa, o ka ikgethela gare ga go itsenya kgotla ya di-kleimi tse dinnye kgotsa kgotla ya tlwaelo

7. GO EMELWA KE MMUELEDI WA SEMOLAO

- Go emelwa ke mmueledi wa semolao gago a letlelelwa, mme fela o ka iponela keletso go mmueledi pele o tla kgotla ka ditshenyegelelo tsa gago.
- Bathusi ba molao le klereke ya kgotla ba tla go thusa ntle le tefo epe.

8. PUO

- Dipuo tsothe tsa semmuso tsa Aferika Borwa di ka dirisiwa O tshwanetse go rulaganya le klereke ya kgotla pele ga nako gore a batle toloki, fa e le gore go nale bopaki bo bo tla tlhagiswang ka puo eo e leng gore mongwe wa batsaa karolo ga a e thaloganyane sentle.

9. O TLISA JANG KLEIMI KGOTLA

9.1 Dikgato pele ga ge o tliisa kgetsi

- Ikopanye le molatofadiwa ka nama, ka mogala kgotsa ka lokwalo mme o mo kope gore a duele kgetsi kgotsa a kgotsofatse seo o se batlang.
- Fa a sa diragatse kopo ya gago, mo kwalele lokwalo le le mo laelang e bile le thalosa kleimi ya gago le boleng bo o bo batlang. Mofe malatsi a le 14 gore a diragatse go latela taelo ya kleimi ya gago.
- Romela lokwalo la taelo ka letsogo kgotsa ka poso e e ya rejisitarihweng go molatofadiwa.
- Fa malatsi a 14 a fetile, o tshwanetse go begela klereke ya kgotla o tshwere sesupo sa gore lokwalo la taelo le fitlhile go molatofadiwa.

9.2 O tla o tshotse eng go Klereke ya kgotla

- Sesupo sa gore lokwalo la taelo le fitlhile go molatofadiwa, jaaka silipi sa ko posong.
- Kontraka, setlankana kgotsa sesupo sengwe mabapi le kleimi ya gago, kgotsa e amana le yona.
- Maina a feletseng le aterese ka botlalo tsa molatofadiwa. Le dinomoro tsa mogala tsa legaeng le tsa kgwebo fa go kgonagala.

9.3 Tiro ya klereke ya Kgotla ke eng?

- Klereke ya kgotla le mothusi wa molao ba thathloba ditlankana tsa gago le go go thusa ka go kwala samone (Taelo ya Kgotla).
- Klereke ya kgotla o tla go itsesi ka nako le letlha la tsheko.
- Klereke ya kgotla e tla ntsha le go go naya samone.

9.4 O tla dira eng ka samone?

- O ka isa samone go molatofadiwa ka namana (leka gore ba e saenele)

KGOTSA

- O romele samone le Sheriff le ditshenyegelelo tsa Sheriff yo a tshotseng tulo ya molatofadiwa.

9.5 O dira eng morago ga moo?

- Fa Sheriff a setse a weditse tiro, o tshwanetse go bona bopaki pele ga letlha la tsheko, ba gore molatofadiwa o fitlhetse samone.
- Boloka kontraka kgotsa ditlankana tseo dipakelang kleimi ya gago, kgaufi.
- Itsesi dipaki tsa gago letlha le nako ya tsheko mme o tiisetse gore ba ba gone ka letsatsi le nako e e beilweng.

10. DIKGATO TSE DITSEI WANG KE MOGANETSI FA A FETSA GO BONA KLEIMI

- A ka duela kleimi ya mmelaedi
- A ka romela setatamante sa go itshireletsa go klereke ya kgotla le molatofatsi, mme a akaretsa le thaloso ya mabaka a go itshireletsa.

KGOTLA-TSHEKELO YA

Di-Kleimi tse dinnye

- Le ena a ka latofatsa molatofatsi ka go romela setatamente se se kwadilweng go klereke ya kgotla, mme a akaretsa ditlhalosiso tse di tshwanang le tse di batlilweng ka lokwalo leo le mmiletsang kgotla.
- Le fa e le gore itshireletso kgotsa a latofatsa molatofatsi ditsentswe, o tshwanetse go iponagatsa kgotla jaaka a biditswe.

11. O DIRA ENG FA YO O LATOFATSANAGO LE YENA A KGOTSOFADITSE TATOFATSO YA GAGO?

- O mo neela rasiti.
- Tsebisa klereke ya kgotla ka bonako gore kgetsi e duetswe. Le gore o ka se tswelopele le kgetsi.

12. O DIRA ENG GE MOLATOFADIWA A SA KGOTSOFATSI KLEIMI YA GAGO

12.1 O dira eng ka letsatsi le nako ya tsheko?

- O tshwanetse go tlhagelela kgotla ka namana.
- Netefatsa gore o nale ditlankana tsohle tse di supetsang kleimi ya gago
- Netefatsa gore dipaki tsa gago tsohle di iponagatsa kgotla ka namana.
- Netefatsa gore o nale bopaki bo bo kwadilweng ba gore molatofadiwa o fithleletse samone.

12.2 Tsheko

- Tsamaiso tsa kgotla e bonolo ebile ga se ya tlwaelo.
- Netefatsa gore o nale ditlankana tsohle tse di supetsang kleimi ya gago
- Netefatsa gore dipaki tsa gago tsohle di iponagatsa kgotla ka namana.
- Netefatsa gore o nale bopaki bo bo kwadilweng ba gore molatofadiwa o fithleletse samone.
- Mmueleledi ga a letlelelwa go go emela kgotleng ee.
- Mokomishinara wa kgotla o tla go laela gore o neelane ka bopaki ba kleimi ya gago. Neelana ka bopaki ka botlalo ka moo o itseng.
- Araba dipotso tsa mokomishinara mme o neelane ka bopaki bo bo kwadilweng bo bo supetsang kleimi ya gago.
- Ga go a letlelelwa go ka botsolosa molatofadiwa. Fela ka tumelelo ya mokomishinara o ka mo botsa dipotso di le mmalwa.
- Reetsa ditlhaloso tsa molatofadiwa ka kelothoko mme o bolelele mokomishinara fa o lemogang e se nnete.

- Morago ga gore mokomishinara a utlwile bopaki ba gago, ba molatofadiwa le ba dipaki, kgotla e tla athola. Mokomishinara a ka lo bolelelele gore katlholo e e kwadilweng e tla romelwa ka letsatsi le feng.

12.3 Boipiletso (Appeal)

- Ga gona boipiletso bope bo bo ka diriwang kgatlhano le katlholo kgotsa taelo ya kgotla
- Tsamaiso ya kgotla e ka fetisetswa kgotleng e kgolo ya tsheko go tlathlobiwa ka mabaka a mararo fela:
- Tlhokego ya katlholo
- Kgatlhego mo kgetsing, go tsaa letlhakore, go dira maswe kgotsa bonweenwee mo letlhakoreng la mokomishinara le
- Tsheko e sa tsamaisiwa ka tshwanelo

12.4 Dikgato tse di latelang katlholo ya kgotla

12.4.1 Fa e le gore katlholo e kgatlhano le wena

- Katlholo ke bokhutlo ba kgetsi ntle le ge go nale kgonagalo ya go ka lekola kgetsi.
- O tshwanetse go duela ditshenyegelo jaaka kgotla e laetse. Ditshenyegelo tsa molatofatsi e ka nna tsa sheriff ya kgotla fela.
- Tlotla katlholo ya kgotla.

12.4.2 Fa katlholo e dumelelana le wena

- Molatofadiwa o tshwanetse go go duela ka bonako go latela katlholo ya kgotla. Mme wena o tshwanetse o mo neele rasiti ya madi a a go lefileng ona.
- Fa molatofadiwa a retelwa go latela katlholo ya kgotla ka bonako, kgotla e tla batlisisa madi a gagwe go bona gore a o nale bokgoni jwa go ka diragatsa taelo ya kgotla, mme kgotla e ka mo gapeletsa go duela.

12.4.3 Fa molatofadiwa a retelwa go latela taelo ya kgotla

- Fa molatofadiwa a retelwa go latela taelo ya kgotla ya di-kleimi tse dinnye, mme wena o batla go mo gapeletsa gona kgang e e tla isiwa kgotleng ya Magisetrata le tsamaiso ya yone, go latela Molao wa Kgotla ya Magisetrata 32 wa 1944. O rutluelediwa go dirisa mmueleledi wa semolao fa go latelwa tsamaiso e.

Diragatsa kleimi ya gago ka bo wena!

SA BOTLHOKWA

- Bukana e e go itsese fela ka dikgato tse bothokwa go ka tsewa mabapi le go isa kgetsi kgotla-tshekelo ya Dikleimi tse dinnye.
- Fa o batla thuso ka mathata a o tlhe, aterese le nomoro ya mogala ya klereke ya kgotla ya Dikleimi tse dinnye e ka bonwa kantorong ya gaufi ya Magisetrata.

Issued by Public Education and Communication,
Department of Justice and Constitutional Development,
Private Bag X81, Pretoria, 0001

the doj & cd

Department:
Justice and Constitutional Development
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA